

[Desplegament de l'eix d'Interculturalitat]

Secundària

Objectiu general

Ser persones obertes, responsables, crítiques i compromeses en la construcció de relacions interculturals basades en l'equitat, la justícia i la inclusió social, rebutjant els prejudicis, estereotips i qualsevol tipus de discriminació per motius d'origen o pertinença.

Blocs temàtics

Bloc A: Cultura, diversitat cultural i identitats

Bloc B: Estereotips, prejudicis i discriminacions

Bloc C: Models de convivència i inclusió social

Bloc A: Cultura, diversitat cultural i identitats

Objectiu del bloc

Esdevenir persones conscients i assertives respecte a la pròpia identitat, obertes i respectuoses envers altres valors, cosmovisions i formes de viure presents en l'entorn proper i al món, tot reconeixent la necessitat d'uns valors compartits com a base de la convivència intercultural.

Continguts generals

- Reflexió crítica sobre la naturalesa múltiple, complexa, plural i canviant de la identitat cultural en l'actual context de globalització.
- Consciència crítica i autonomia en el procés de construcció de la pròpia identitat cultural a partir de l'establiment de diferències, semblances i interdependències amb les persones i col·lectius de l'entorn proper i llunyà.
- Respecte i defensa dels diferents sistemes de creences, valors, cosmovisions i formes de vida presents en l'entorn proper i llunyà, per tal d'aproximar-se i aprendre d'altres cultures.
- Valoració positiva de la diversitat cultural present en l'entorn proper i al món, posant l'èmfasi en la construcció de valors compartits per a la convivència en igualtat i dignitat.
- Comprensió crítica de les causes, característiques i conseqüències de les migracions actuals en el context de la globalització econòmica i de les comunicacions.

- Interiorització de conductes i de relacions interculturals basades en el respecte, el diàleg i l'enriquiment mutu.

Indicadors d'aprenentatge

1er i 2on ESO	3er i 4art ESO
Anàlisi crítica de la naturalesa múltiple, complexa, plural i canviant de la identitat cultural en l'actual context de globalització	Reflexió crítica sobre la naturalesa múltiple, complexa, plural i canviant de la identitat cultural en l'actual context de globalització
Assumpció del procés de construcció de la pròpia identitat cultural, a partir de l'establiment de diferències, semblances i interdependències amb les persones i col·lectius de l'entorn proper i llunyà	Consciència crítica i autonomia en el procés de construcció de la identitat cultural a partir de l'establiment de diferències, semblances i interdependències amb les persones i col·lectius de l'entorn proper i llunyà
Comprensió dels diferents sistemes de creences, valors, cosmovisions i formes de vida presents en l'entorn proper i llunyà, per tal d'aproximar-se i aprendre d'altres cultures	Respecte i defensa dels diferents sistemes de creences, valors, cosmovisions i formes de vida presents en l'entorn proper i llunyà, per tal d'aproximar-se i aprendre d'altres cultures
Anàlisi crítica i respecte de la diversitat de valors, conductes, creences i sentiments presents en l'entorn proper i al món, posant l'èmfasi en la construcció de valors compartits per a la convivència en igualtat i dignitat	Valoració positiva de la diversitat cultural present en l'entorn proper i al món, posant l'èmfasi en la construcció de valors compartits per a la convivència en igualtat i dignitat
Anàlisi del fenomen migratori com una constant al llarg de la història de la humanitat, identificant-ne les múltiples causes, característiques i conseqüències	Comprensió crítica de les causes, característiques i conseqüències de les migracions actuals en el context de la globalització econòmica i de les comunicacions
Assumpció de conductes i de relacions interculturals basades en el respecte, el diàleg i l'enriquiment mutu	Interiorització de conductes i de relacions interculturals basades en el respecte, el diàleg i l'enriquiment mutu

criteris d'avaluació

1er i 2on ESO	3er i 4art ESO
Analitzen la naturalesa múltiple, complexa, plural i canviant de la identitat cultural en l'actual context de globalització.	Reflexionen críticament sobre la naturalesa múltiple, complexa, plural i canviant de la identitat cultural en l'actual context de globalització.
Assumeixen el procés de construcció de la pròpia identitat cultural, a partir de l'establiment de diferències, semblances i interdependències amb les persones i col·lectius de l'entorn proper i llunyà.	Condueixen el procés de construcció de la pròpia identitat cultural amb consciència crítica i autonomia, a partir de l'establiment de diferències, semblances i interdependències amb les persones i col·lectius de l'entorn proper i llunyà.
Comprenen els diferents sistemes de creences, valors, cosmovisions i formes de vida presents en l'entorn proper i llunyà, per tal d'aproximar-se i aprendre d'altres cultures.	Respecten i defensen els diferents sistemes de creences, valors, cosmovisions i formes de vida presents en l'entorn proper i llunyà, per tal d'aproximar-se i aprendre d'altres cultures.
Analitzen críticament la diversitat cultural present en l'entorn proper i al món, posant l'èmfasi en la construcció de valors compartits per a la convivència en igualtat i dignitat.	Respecten i valoren positivament la diversitat cultural present en l'entorn proper i al món, posant l'èmfasi en la construcció de valors compartits per a la convivència en igualtat i dignitat.
Analitzen el fenomen migratori com una constant al llarg de la història de la humanitat, identificant-ne les múltiples causes, característiques i conseqüències.	Comprenen críticament les causes, característiques i conseqüències de les migracions actuals en el context de la globalització econòmica i de les comunicacions.
Assumeixen conductes i relacions interculturals basades en el respecte, el diàleg i l'enriquiment mutu.	Interioritzen conductes i relacions interculturals basades en el respecte, el diàleg i l'enriquiment mutu.

Bloc B: Estereotips, prejudicis i discriminacions

Objectiu del bloc

Rebutjar els estereotips i prejudicis tant propis com presents en l'entorn social i en els mitjans de comunicació i denunciar les situacions de discriminació, dominació i violència per motiu d'origen o pertinença.

Continguts generals

- Posicionament crític envers els diferents estereotips i prejudicis tant propis com presents en l'entorn social i en els mitjans de comunicació envers persones i grups culturalment diversos.
- Rebuig de les actituds i comportaments etnocèntrics, xenòfobs i racistes que fomenten els estereotips, els prejudicis i les discriminacions envers persones o grups per motius d'origen o pertinença al llarg de la història i en l'actualitat.
- Rebuig i denúncia de situacions de discriminació, dominació i violència envers les persones i grups de l'entorn proper i al món per motiu del seu origen o pertinença.
- Aplicació de diferents eines, mecanismes i recursos de prevenció i detecció de comportaments o situacions de discriminació, dominació i de violència envers les persones i grups per motiu del seu origen o pertinença.
- Manifestació d'actituds respectuoses, crítiques i solidàries en el tractament informatiu envers els diferents col·lectius minoritaris tant de l'entorn proper i de llunyà.

Indicadors d'aprenentatge

1er i 2on ESO	3er i 4art ESO
Anàlisi crítica i deconstrucció dels diferents estereotips i prejudicis tant propis com presents en l'entorn social i en els mitjans de comunicació envers persones o grups culturalment diversos	Posicionament crític envers els diferents estereotips i prejudicis tant propis com presents en l'entorn social i en els mitjans de comunicació envers persones i grups culturalment diversos
Anàlisi crítica de les actituds i comportaments etnocèntrics, xenòfobs i racistes que fomenten els estereotips, els prejudicis i les discriminacions envers persones o grups per motius d'origen o pertinença al llarg de la història i en l'actualitat	Rebuig de les actituds i comportaments etnocèntrics, xenòfobs i racistes que fomenten els estereotips, els prejudicis i les discriminacions envers persones o grups per motius d'origen o pertinença al llarg de la història i en l'actualitat
Anàlisi crítica de situacions de discriminació, de dominació i de violència envers les persones i grups de l'entorn proper i al món per motiu del seu origen o pertinença	Rebuig i denúncia de situacions de discriminació, dominació i violència envers les persones i grups de l'entorn proper i al món per motiu del seu origen o pertinença
Proposta i disseny de diferents eines, mecanismes i recursos de detecció i de prevenció de comportaments i/o situacions de discriminació, dominació i de violència envers les persones i grups per motiu del seu origen o pertinença	Aplicació de diferents eines, mecanismes i recursos de prevenció i detecció de comportaments i/o situacions de discriminació, dominació i de violència envers les persones i grups per motiu del seu origen o pertinença
Assumpció de l'ús de tractaments informatius respectuosos, crítics i solidaris amb els diferents col·lectius minoritaris tant de l'entorn proper com llunyà	Manifestació d'actituds respectuoses, crítiques i solidàries en el tractament informatiu envers els diferents col·lectius minoritaris tant de l'entorn proper i de llunyà

Críteris d'avaluació

1er i 2on ESO	3er i 4art ESO
Analitzen i deconstrueixen els diferents estereotips i prejudicis tant propis com presents en l'entorn social i en els mitjans de comunicació envers persones i grups culturalment diversos.	Es posicionen críticament envers els diferents estereotips i prejudicis tant propis com presents en l'entorn social i en els mitjans de comunicació envers persones i grups culturalment diversos.
Analitzen críticament les actituds i comportaments etnocèntrics, xenòfobs i racistes que fomenten els estereotips, els prejudicis i les discriminacions envers persones o grups per motius d'origen o pertinença al llarg de la història i en l'actualitat.	Rebutgen les actituds i comportaments etnocèntrics, xenòfobs i racistes que fomenten els estereotips, els prejudicis i les discriminacions envers persones o grups per motius d'origen o pertinença al llarg de la història i en l'actualitat.
Analitzen críticament les situacions de discriminació, dominació i violència envers les persones i grups de l'entorn proper i al món per motiu del seu origen o pertinença	Rebutgen i denuncien les situacions de discriminació, dominació i violència envers les persones i grups de l'entorn proper i al món per motiu del seu origen o pertinença
Proposen i dissenyen diferents eines, mecanismes i recursos de prevenció i detecció de comportaments i/o situacions de discriminació, dominació i de violència envers les persones i grups per motiu del seu origen o pertinença.	Apliquen diferents eines, mecanismes i recursos de prevenció i detecció de comportaments i/o situacions de discriminació, dominació i de violència envers les persones i grups per motiu del seu origen o pertinença.
Assumeixen l'ús de tractaments informatius respectuosos, crítics i solidaris amb els diferents col·lectius minoritaris tant de l'entorn proper com llunyà.	Manifesten actituds respectuoses, crítiques i solidàries en el tractament informatiu envers els diferents col·lectius minoritaris tant de l'entorn proper i de llunyà.

Bloc C: Models de convivència i inclusió social

Objectiu del bloc

Responsabilitat i compromís amb la promoció de relacions basades en el diàleg, l'equitat i el respecte amb la finalitat de contribuir a la construcció d'un model de convivència inclusiu que garanteixi els drets de les minories excloses o discriminades per motiu del seu origen o pertinença.

Continguts generals

- Promoció de relacions assertives i respectuoses amb les persones i grups socials de l'entorn proper i llunyà.
- Defensa i promoció d'habilitats socials per a la convivència intercultural en societats dinàmiques i canviants (comunicació, escolta activa, diàleg, empatia, provenció, resolució, transformació de conflictes, mediació, cooperació, flexibilitat i adaptabilitat) .
- Defensa i promoció del dret a la diferència i del dret a la igualtat d'oportunitats de totes les persones i els col·lectius de l'entorn proper i del món, duent a terme accions reivindicatives en situacions de vulneració.
- Reflexió crítica sobre les causes i les conseqüències de les situacions de vulneració i exclusió per motiu d'origen o pertinença en l'entorn proper i al món al llarg de la història.
- Participació activa en la construcció d'un model de societat inclusiva, que garanteixi la participació de totes les persones i grups socials.
- Comprensió de la importància de la participació en la presa de decisions i en l'organització social de totes les persones i grups sense exclusions per motius d'origen o pertinença per a la construcció d'un model de societat intercultural inclusiva.

Indicadors d'aprenentatge

1er i 2on ESO	3er i 4art ESO
Construcció de relacions amb les persones i grups socials de l'entorn basades en el respecte i la confiança recíproca	Promoció de relacions assertives i respectuoses amb les persones i grups socials de l'entorn proper i llunyà
Valoració crítica de les habilitats socials per a la convivència intercultural en societats dinàmiques i canviants (comunicació, escolta activa, diàleg, empatia, provenció, resolució, transformació de conflictes, mediació, cooperació, flexibilitat i adaptabilitat)	Defensa i promoció d'habilitats socials per a la convivència intercultural en societats dinàmiques i canviants (comunicació, escolta activa, diàleg, empatia, provenció, resolució, transformació de conflictes, mediació, cooperació, flexibilitat i adaptabilitat)
Reconeixement i respecte del dret a la diferència i del dret a la igualtat d'oportunitats de les persones i els col·lectius de l'entorn proper i del món	Defensa i promoció del dret a la diferència i del dret a la igualtat d'oportunitats de totes les persones i els col·lectius de l'entorn proper i del món, duent a terme accions reivindicatives en situacions de vulneració
Anàlisi crítica de situacions de vulneració i exclusió per motiu d'origen o pertinença en l'entorn proper i al món al llarg de la història	Reflexió crítica sobre les causes i les conseqüències de les situacions de vulneració i exclusió per motiu d'origen o pertinença en l'entorn proper i al món al llarg de la història
Defensa i promoció d'un model de societat inclusiva, que garanteixi la participació de totes les persones i grups socials	Participació activa en la construcció d'un model de societat inclusiva, que garanteixi la participació de totes les persones i grups socials
Valoració dels diversos sistemes de presa de decisions i d'organització social en contextos interculturals (impositiu exclouent – participatiu inclusiu)	Comprensió de la importància de la participació en la presa de decisions i en l'organització social de totes les persones i grups sense exclusions per motius d'origen o pertinença per a la construcció d'un model de societat intercultural inclusiva

criteris d'avaluació

1er i 2on ESO	3er i 4art ESO
Construeixen relacions assertives i respectuoses amb les persones i grups socials de l'entorn proper i llunyà.	Promouen relacions assertives i respectuoses amb les persones i grups socials de l'entorn proper i llunyà.
Valoren críticament habilitats socials per a la convivència intercultural en societats dinàmiques i canviants (comunicació, escolta activa, diàleg, empatia, provenció, resolució, transformació de conflictes, mediació, cooperació, flexibilitat i adaptabilitat) .	Defensen i promouen habilitats socials per a la convivència intercultural en societats dinàmiques i canviants (comunicació, escolta activa, diàleg, empatia, provenció, resolució, transformació de conflictes, mediació, cooperació, flexibilitat i adaptabilitat) .
Reconeixen i respecten el dret a la diferència i el dret a la igualtat d'oportunitats de totes les persones i els col·lectius de l'entorn proper i del món, duent a terme accions reivindicatives en situacions de vulneració.	Defensen i promouen el dret a la diferència i el dret a la igualtat d'oportunitats de totes les persones i els col·lectius de l'entorn proper i del món, duent a terme accions reivindicatives en situacions de vulneració.
Analitzen críticament les situacions de vulneració i exclusió per motiu d'origen o pertinença en l'entorn proper i al món al llarg de la història	Reflexionen críticament sobre les causes i les conseqüències de les situacions de vulneració i exclusió per motiu d'origen o pertinença en l'entorn proper i al món al llarg de la història
Defensen i promouen un model de societat inclusiva, que garanteixi la participació de totes les persones i grups socials	Participen activament en la construcció d'un model de societat inclusiva, que garanteixi la participació de totes les persones i grups socials
Valoren els diferents sistemes de presa de decisions i d'organització social en contextos interculturals (impositiu exclouent – participatiu inclusiu)	Comprenen la importància de la participació en la presa de decisions i en l'organització social de totes les persones i grups sense exclusions per motius d'origen o pertinença per a la construcció d'un model de societat intercultural inclusiva

Orientacions metodològiques i didàctiques

A continuació, proposem alguns principis metodològics i didàctics sobre els quals hauria de regir a l'hora de treballar de manera competencial aquest eix.

- **Enfocament integral de la persona**, és a dir, l'aprenentatge és un procés individual en què cadascú va construint la seva identitat i es va configurant èticament. Aquesta configuració ètica ha de reflectir un equilibri entre pensament (raó), sensibilitat (emoció) i moviment (acció). Per tant, l'acció educativa ha de fer èmfasi en desenvolupar pensaments, sentiments i comportaments proactius en l'alumnat.
- **Aproximació multidisciplinària a la construcció dels sabers**, és a dir, l'educació per al desenvolupament en l'àmbit escolar ha de basar-se en propostes educatives que permetin, potenciïn i harmonitzin diferents àmbits del saber. En aquest sentit, es pretén apropar a l'alumnat a la comprensió de **la complexitat del món que l'envolta per tal de donar resposta als reptes que li planteja**.
- **Protagonisme del alumnat en el procés d'aprenentatge**, és a dir, l'alumnat ha d'aconseguir progressivament un major nivell d'autonomia per tal de construir el seu projecte de vida individual i social. Per tant, el paper del professorat ha de ser d'acompanyament i de creació de les condicions pedagògiques necessàries per tal de capacitar l'alumnat en aquesta línia.
- **Acció i participació en el procés d'aprenentatge** de l'alumnat per fomentar la capacitat de transformar l'entorn i transformar-se, és a dir, l'aprenentatge hauria de basar-se en activitats i participació activa de l'alumnat.
- **Vivència i experiència per desenvolupar aprenentatges significatius**, és a dir, qualsevol aprenentatge nou ha de partir dels interessos de la persona. D'aquesta manera, aquests nous coneixements poden esdevenir en rellevants, funcionals i significatius per a la persona i, per tant, aplicables a la vida diària.
- **Flexibilitat i contextualització didàctico-metodològica**, és a dir, l'acció educativa ha de ser adequada a les diferents característiques, ritmes d'aprenentatge i nivells de l'alumnat, les seves circumstàncies concretes i el seu moment vital.

- En la mateixa línia, l'educació per al desenvolupament ha de promoure l'ús de diferents estratègies didàctiques que fomentin **la curiositat, la indagació, la reflexió, la contrastació, el intercanvi, la sensibilització i la transformació de la realitat** que ens envolta.

Tanmateix, destaquem algunes estratègies i tècniques didàctiques que facilitaran l'adquisició dels continguts d'aprenentatge (coneixements, habilitats, procediments, actituds i valors) que presenta aquest eix temàtic. En aquest sentit, caldria promoure principalment:

- Estratègies per a l'autoconeixement i el desenvolupament personal
 - Clarificació de valors
 - Autobiografies
 - Diaris personals
 - Enfocament socioafectiu
 - Teatre social
- Estratègies participativo - dialògiques
 - Pluja d'idees
 - Diàlegs simultanis
 - Grups de discussió
 - Debats
 - Seminaris
- Estratègies per a l'anàlisi crítica de la realitat
 - Estudi de casos o situacions
 - Dilemes morals
 - Dramatitzacions
- Estratègies d'interdependència positiva
 - Treball cooperatiu
 - Tutoria entre iguals
 - Cooperatiu per experts